

Μαρία Καρατζοπούλου 60 Χρόνια Μέλος του Συνδέσμου

της Ρένας Λάμψα

Μικρή προσφυγοπούλα από τη Σμύρνη, η Μαρία Καρατζοπούλου έκανε τη γνωριμία του Συνδέσμου το 1924. Εκείνη την εποχή, στα παλαιά Ανάκτορα υπήρχαν διάφορα γραφεία εξυπηρέτησης των προσφύγων, κι ένα απ' αυτά είχε παραχωρηθεί στον Σύνδεσμο για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, όπου τα μέλη του εργάζονταν εθελοντικά για να βοηθήσουν τους πρόσφυγες να βρίσκουν τους χαμένους συγγενείς τους. Την ίδια εποχή, ο Σύνδεσμος ίδρυσε το Ορφανοτροφείο Εθνική Στέγη, για τα προσφυγοκόριτσα. Η δεκαπεντάχρονη Μαρία ταλαιπωρημένη από τις κακουχίες του πολέμου και της προσφυγιάς, επισκέφθηκε αυτό το γραφείο μαζί με τον πατέρα της, κι αυτή η επίσκεψη υπήρξε καθοριστική για όλη την υπόλοιπη ζωή της...

Συνάντησα τη Μαρία Καρατζοπούλου, στο σπίτι της, πίσω από το Ιπποκράτειο, άντρο αναμνήσεων, αρχείων και φωτογραφιών. Γιατί η Μαρία Καρατζοπούλου εκτός που είναι η ίδια ένα ζωντανό αρχείο πληροφοριών, είναι και η μόνη που έχει φυλάξει το αρχείο του περιοδικού ο Αγώνας της Γυναίκας, όπως και τα πρώτα αντίτυπα της φεμινιστικής βιβλιοθήκης.

- Το σπίτι αυτό είναι δικό μου, μου λέει με περηφάνεια. Είναι ο καρπός της εργασίας μου. Εμείς οι πρόσφυγες μόνο όταν αποκτούμε σπίτι δικό μας νιώθουμε πως ριζώνουμε στην καινούργια μας πατρίδα, πως ξαναβρίσκουμε την υπόστασή μας.

Η κ. Καρατζοπούλου έχει φυλάξει τα πάντα, ακόμα και το δελτίο εγγραφής της στο Σύνδεσμο «20 Μαρτίου 1984, Πρόεδρος η Αύρα Θεοδωροπούλου, Γεν. Γραμματέας, η Μαρία Σβώλου».

- Την πρώτη φορά που επισκέφθηκα το Σύνδεσμο γνώρισα την Αμαλία Ψάλτη, τη μητέρα της Αίγλης Ψάλτης, κι εκείνη μου πρότεινε αργότερα την έμμισθη θέση της γραμματέας του Συνδέσμου, γιατί είχα μεγάλη ανάγκη να εργασθώ και να εξοικονομήσω τα έξοδα των σπουδών μου. Το 1925, η Μαρία Σβώλου, που ήταν τότε Γενική Γραμματέας του Συνδέσμου, είχε την πρωτοβουλία να ιδρύσει την «Εσπερινή Πρακτική Εμπορική Σχολή Γυναικών Υπαλλήλων», με τη φιλοδοξία να βοηθήσει τα κορίτσια ν' αποκτήσουν επαγγελματικά εφόδια. Δίδασκαν εκεί και πολλοί από τους καθηγητές της Ανωτάτης Εμπορικής. Η Σχολή είχε δυο τμήματα, το ένα ήταν Εμπορικό και το άλλο Γραμματέων. Εγώ φοίτησα και στα δυο. Αυτή η Σχολή μου έδωσε τα απαιτούμενα εφόδια για την μετέπειτα σταδιοδρομία μου.

Αλλά η Μαρία Καρατζοπούλου πλάι στις πρωτοπόρες εκείνες γυναίκες του φεμινισμού, διδάχθηκε το σημαντικότερο απ' όλα: την αγωνιστικότητα και την αξιοπρέπεια, την αίσθηση ότι μπορούσε να σταθεί μόνη στα δυο πόδια της και να κερδίσει την οικονομική ανεξαρτησία της. Κανένα εμπόδιο δεν στάθηκε ικανό να την εμποδίσει στην αγωνιστική της πορεία, ούτε η φυματίωση που την ανάγκασε και διακόψει την εργασία της στον Σύνδεσμο, ούτε ένας άτυχος γάμος.

- Ναι, ο Σύνδεσμος ήταν για μένα Σχολή αγωνιστικότητας. Με βοήθησε ν' αποκτήσω το αίσθημα της αξιοπρέπειας, ν' αξιοποιήσω τις φυσικές ικανότητές μου, να καταπολεμήσω τη δειλία μου και τις προκαταλήψεις που συνόδευαν τα κορίτσια της εποχής εκείνης.

Όταν αρρώστησε, δυο άνθρωποι την βοήθησαν σημαντικά: ο Αλέξανδρος και η Μαρία Σβώλου. Με την βοήθειά τους πήγε στο Σανατόριο της Πάρνηθας όπου έμεινε ενάμιση χρόνο εργαζόμενη στο Λογιστήριο και κάνοντας συγχρόνως θεραπεία. Όταν είχε αισθητή βελτίωση, ζήτησε να μεταφερθεί στα Μελίσσια, όπου έκανε την αποθεραπεία της ενώ συγχρόνως εργαζόταν ως υπάλληλος του Σανατορίου. Σε μερικά χρόνια κατόρθωσε να αποκαταστήσει απόλυτα την υγεία της και να συναγωνιστεί με επιτυχία τους άντρες συναδέλφους της και να κατακτήσει τις ανώτατες βαθμίδες της υπαλληλικής ιεραρχίας. Έγινε αρχικά προϊσταμένη του Λογιστηρίου και αργότερα Διευθύντρια του Σανατορίου. Θέσεις που ως την εποχή εκείνη είχαν μόνο άντρες το προνόμιο να κατέχουν. Ήταν η πρώτη γυναίκα στην Ελλάδα που υπέγραψε ισολογισμό ανωνύμου εταιρίας.

- Όταν ήμουνα προϊσταμένη του Λογιστηρίου, μου λέει

Η Μαρία Καρατζοπούλου, αριστερά του Σπύρου Θεοδωρόπουλου, στην τιμητική εκδήλωση για την Αύρα Θεοδωροπούλου το 1959.

χαμογελώντας, έγινε κάτι νόστιμο που δείχνει την νοοτροπία της εποχής. Είχα τέσσερις βοηθούς άντρες. Ένας απ' αυτούς, με τον οποίο είχα πολύ καλές σχέσεις κατά τ' άλλα, κάθησε ενάντι μου κι έπειτα παραιτήθηκε γιατί είπε πως δεν μπορούσε να έχει προϊσταμένη γυναίκα!

Όλα αυτά τα χρόνια παρέμεινε πιστό μέλος του Συνδέσμου. Είκοσι ολόκληρα χρόνια υπηρέτησε το Συμβούλιο του Συνδέσμου ως σύμβουλος, ως ειδική γραμματέας και ως αντιπρόεδρος με πρόεδρο την Αγγελική Μηνιάτη. Υπήρξε στενή συνεργάτιδα της Αύρας Θεοδωροπούλου, που την περιέβαλλε με βαθειά εκτίμηση. Μέσα από ένα φάκελλο μου βγάζει πλήθος από κάρτες, σημειώματα και γράμματα της Αύρας που τα φυλάει με ιδιαίτερη συγκίνηση.

-Για μιλήστε μου λίγο για την Αύρα.

- Η Αύρα Θεοδωροπούλου αφιέρωσε τη ζωή της σ' ένα ιδανικό, αναλώθηκε σ' έναν αγώνα που μόλις τώρα βρίσκει τη δικαίωσή του. Πίστευε πως το φεμινιστικό κίνημα είναι αίτημα εντελώς ξεχωριστό, χωρίς κομματική τοποθέτηση. Διάλεγε τους συνεργάτες της απ' όλες τις κοινωνικές τάξεις χωρίς να ενδιαφέρεται σε ποια πολιτική παράταξη ανήκουν, φθάνει να έβρισκε κατανόηση και βοήθεια στο σκοπό της. Αλλά είχε την τύχη να έχει και σημαντικές συνεργάτριες, την Μαρία Σβώλου, ψυχή του Συνδέσμου, την Άννα Παπαδημητρίου, την Ελένη Νεγρεπόντη - Ουράνη, διευθύνουσα συντάκτρια του Αγώνα της Γυναίκας, την Αμαλία Ψάλτη, την Ελένη Πολιτάκη, την Ρόζα Ιμβριώτη, την Αλεξάνδρα Ιωαννίδου, την Καίτη Κοτσογιάννη, την Μαριάνθη Μασσούκη, την Εύχαρι Πετρίδου, την Άννα Σταματελλάτου, και άλλες πολλές.

Η Μαρία Καρατζοπούλου αποχώρησε από το Συμβούλιο του Συνδέσμου το 1969 για ν' αφοσιωθεί στην άλλη μεγάλη της αγάπη, την ιστορική μνήμη του Ελληνισμού της Ανατολής. Έκανε στην Εστία Ν. Σμύρνης μια σημαντική δωρεά την αξιόλογη βιβλιοθήκη της από 2.000 τόμους που αποτελείτο από σπάνια κυρίως βιβλία που αναφέρονται στην Μικρά Ασία, που την είχε κληρονομήσει από τον θείο της. Πάνω από εικοσιπέντε χρόνια τώρα εκλέγεται σύμβουλος στην Ένωση Σμυρναίων, γνωστό πνευματικό σωματείο.

Αυτή είναι η Μαρία Καρατζοπούλου. Ζωντανό παράδειγμα της φεμινιστικής αγωνιστικότητας. Τίποτα δεν στάθηκε εμπόδιο στην πολυτάραχη ζωή της: προσφυγιά, αρρώστια, άτυχος γάμος. 60 χρόνια μέλος σ' έναν Σύνδεσμο που γράφει ακόμη ιστορία για τις γυναίκες αυτού του τόπου...

